

Obiekt

Fort Legionów twierdzy Warszawa
15/8 (do 1 VI 1971 fort Władimira)

przebiegi

2. Czas powstania
1851-1853

3. Miejscowość
WARSZAWA ŚRODKOWIE

Zdjęcia: rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

Brama wjazdowa do fortu.

Dziedziniec fortu.

Dziedziniec fortu.

Fosa z wbudowaną w przeciwskarpe galerią.

4. Adres w rejonie ulic: Zakroczymska, Wenedów, Senguszkowski, Wybrzeże Gdańskie
nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna
województwo m.st. Warszawa
gmina Centrum

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna przed 1 VI 1975
województwo m.st. Warszawa

powiat

8. Właściciel i jego adres
Dowództwo Warszawskiego Okręgu Wojskowego

9. Użytkownik i jego adres
Dowództwo Warszawskiego Okręgu Wojskowego

10. Rejestr zabytów

Nr 59 data 1.07.1965

Fort Legionów należy do pierścienia fortów zewnętrznych Cytadeli, których idea budowy skrytyzowała się w 1864 roku. Fort ten powstał jako czwarty po fortach Aleksieja, Siergieja i baterii nadbrzeżnej. Wznoszony był w latach 1851-1853. Po roku 1853 wykonano połączenie z fosą przed pierwszym półbastionem Cytadeli przez wykopanie krytych wejść z obu punktów w kierunku Wisły za zasłonę skarpy wiślanej. W roku 1859 nastąpiło przebrojenie i unowocześnienie fortu.

W latach późniejszych obiekt tracił na znaczeniu i zostaje przekształcony na więzienie (1905-1909) a po rozbrojeniu w 1914 - w Archiwum Okręgu Wojennego. W 1919 roku w fortecy wybuchł pożar. Do 1929 - zmieniło się otoczenie i jego ukształtowanie.

Nazwa fortu została zmieniona w roku 1921. Wtedy także umieszczono w nim Archiwum Wojskowe. Po lat 60 - tych były tu koszary i magazyny.

Fort Legionów powstał jako jeden z elementów pierścienia umocnień wokół Cytadeli. Od 3 półbastionu oddalony był o ok. 260 m, od fortu Aleksieja o 125 m. Zadaniem fortu było osłanianie Cytadeli od strony Nowego Miasta. Współcześnie ograniczają go ulice: Zakroczymska, Wenedów, Sanguszkki, Wybrzeże Gdańskie.

Budynek koszarowy wzniesiony z cegły na zaprawie wapiennej w układzie blokowym, z nasypem ziemnym. Pomieszczenia kryte kolebką bądź sklepieniem krzyżowym. Kryte korytarze łączące koszary i galerię w przeciwnskarpie wykonane z cegły, tynkowane i kryte dachówką.

Fort Władimira był budynkiem koszarowym przystosowanym do pełnienia funkcji obronnych.

Wzniesiony na rzucie niepełnego okręgu z dziedzińcem wewnętrznym otwartym bramą w stronę półn-zach (w stronę Cytadeli) składa się z przyziemia i piwnic. Przyziemie podzielone zostało radialnie na 14 pomieszczeń, które posiadają okna wychodzące z jednej strony na dziedziniec, z drugiej na fosę. Podobny podział w piwnicy, z której odchodzą 4 chodniki kontrminowe. Pod czwartą od wschodu piwnicą znajdują się schody prowadzące do pomieszczenia, z którego odchodzi korytarz wiodący poza teren fortu.

Od strony półn-zach budynek otacza fosa. W przeciwnskarpie fosy wbudowana jest galeria, jednokondygnacyjna, częściowo podziemna. Budynek koszar połączony jest z galerią dwoma jednokondygnacyjnymi łącznikami.

Kabatura

15. Powierzchnia użytkowa

16. Przeznaczenie pierwotne

17. Użytkowanie obecne

fort wojskowy

19. stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Stan zachowania dość dobry. Częściowo zmienione oryginalne podziały w budynku koszarowym. Część pomieszczeń piwnicznych od strony wschodniej zasypana od strony elewacji zewnętrznej. Zburzone kazamaty przy murze szczytowym lewej elewacji wejściowej. Otwory okienne elewacji częściowo zamurowane. Zniszczona klatka schodowa prowadząca na nasyp ziemny pokrywający fort. Ubytki w detalu architektonicznym bramy wejściowej. Częściowo zniszczone i zmienione pierwotne obwałowania fortu. Oryginalne okna galerii w przeciwskarpie zamurowane. Tynk w bardzo złym stanie technicznym. Mury zawilgocone.

Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

1. Wydanie orzeczenia konserwatorskiego.
2. Zabezpieczenie przed dalszą destrukcją.
3. Ustalenie programu użytkowego i zakresu ewentualnej przebudowy z wyeksponowaniem pierwotnych funkcji budynku.
4. Ustawienie żądanej tablicy informacyjnej.

1. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

24 Uwagi różne

2. Bibliografia

1. H.J. Wościński: Cytadela warszawska. Zarys historii budowy. Warszawa 1963
2. Denkschrift über die polnische Landesbefestigung. Berlin 1941
3. L. Królikowski: Twierdza "Warszawa" - zarys historii. Warszawa 1983

25. Opracował

tekst mgr Beata Grzeszczuk XII 1985

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki mgr Beata Grzeszczuk XII 1985

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia lotogr. mgr Beata Grzeszczuk XII 1985

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów DD PZ o (KAM DDW)

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26 Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

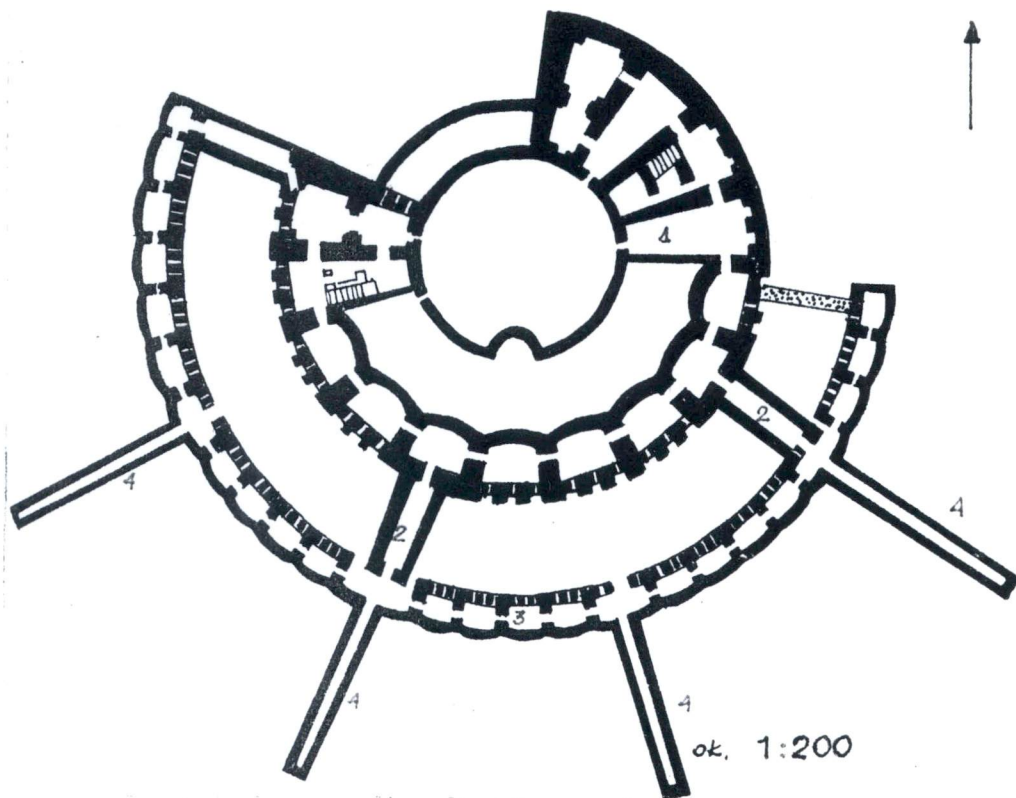
3. Źródła ikonograficzne i lotografialne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

27 Załączniki

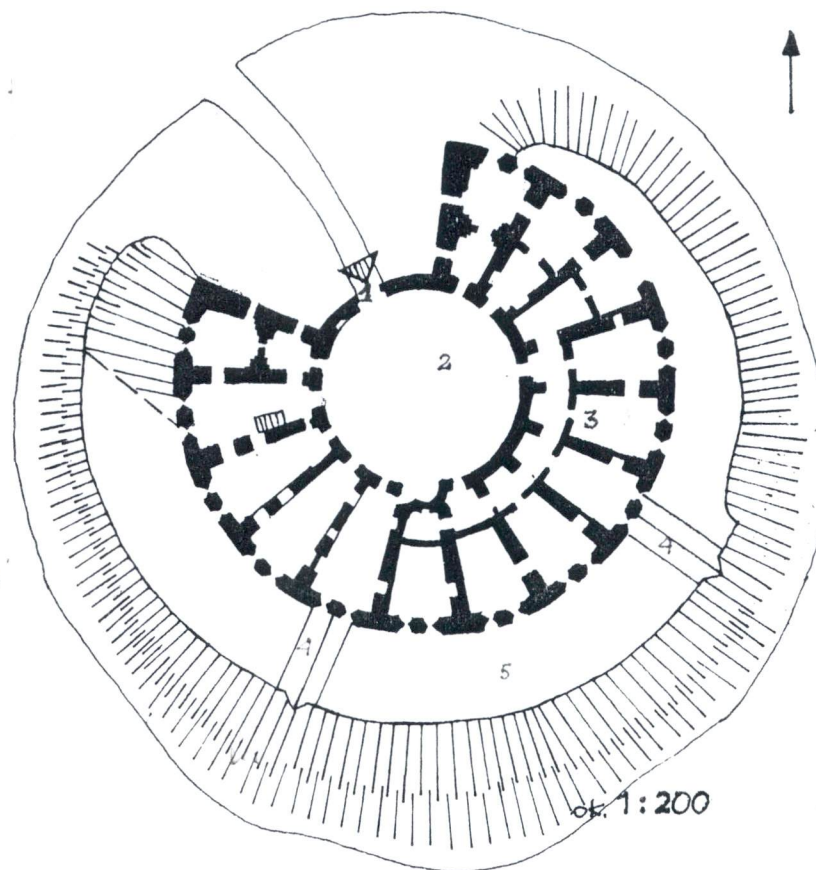
1. Miejscowość
WARSZAWA ŚRODMIEŚCIE-

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
Fort Legionów
twierdzy Warszawa

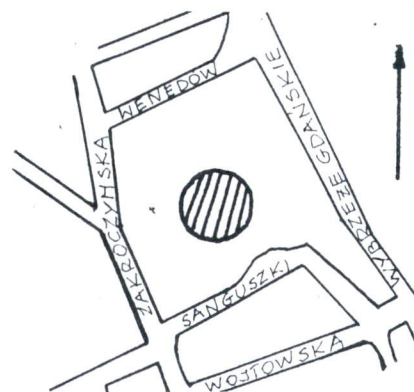
3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
Plan fortu.

- 1- część podziemna budynku koszarowego
- 2- jednokondygnacyjne łączniki komunikujące ze sobą budynek koszar z galerią
- 3- galeria w przeciwskarpie
- 4- chodniki kontrminowe

- 1- brama wjazdów do fortu
- 2- dziedziniec
- 3- budynek koszarowy
- 4- jednokondygnacyjne łączniki komunikujące sobą budynek szar z galerią
- 5- fosa

Plan sytuacyjny fortu Legionów

mgr Beata Grzeszczuk XII 1985

Wkładkę założyć:
(nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:
jed. W.A. Olsztyn z. 125/S
OZGraf. Z.P. Ostróda z. 676 n. 40 000